

Интензивне и важне активности

По Закону о планирању и изградњи, Републичка агенција за просторно планирање припрема, координира и прати израду просторних планова које усваја влада, односно Народна скупштина Републике Србије. Народна скупштина доноси Просторни план Србије, док Влада Републике Србије доноси регионалне просторне планове и просторне планове посебне намене за подручја од националног значаја, магистралне коридоре, заштићена подручја и сл. који се финансирају из републичког буџета. Задатак Агенције за просторно планирање је да планове усмерава на обрађиваче који су стручни и квалификовани за израду планова, с тим што планове од посебног значаја, који захтевају хитност, Агенција непосредно води и координира. То су пре свега Просторни план Србије - најзначајнији документ за развој Србије, и мањи број других планова које Агенција припрема у сарадњи са експертима и институцијама ван Агенције. О раду Агенције у протеклој години, када су интензивирани активности на просторном уређењу Србије, директор проф. др Борислав Стојков каже:

„Од када сам директор, дакле од септембра 2008. године, Републичка агенција за просторно планирање је постигла значајне резултате. Припремила је одлуке Владе Србије за неколико важних просторних планова који су као такви усвојени и објављени у Службеном гласнику Републике Србије. Међу њима се истиче, пре свега, Стратегија просторног развоја Србије, која је по ранијем закону имала карактер који данас има Просторни план Србије, али формално није верификована јер се закон у међувремену променио. Сада на основу новог Закона радимо у наставку Просторни план Србије, што је један од великих изазова за струку уопште. Поред тога, упутили смо на одлучивање неколико просторних планова посебне намене међу којима истичем просторне планове за Копаоник,

Стару планину и Голију - то су велике планине које имају статус или националног парка, или парка природе. Такође треба истаћи Просторни план посебне намене Костолачког базена, просторне планове за неколико хидроакмулација за снабдевање водом великих подручја као што су Бован, Стуборовни и Кључ. Паралелно с овим пословима, отварамо израду нових планова пре свега за велика заштићена природна подручја - Просторни план за планину Тару управо је завршен, а ради се и Просторни план посебне намене за национални парк Ђердап, веома значајан за развој источне Србије, затим Просторни план посебне намене за културно-историјске целине Стари Рас и Сопоћани. То је велики културно-историјски и природни амбијент који је под заштитом UNESCO-а. У 2009. години радили смо и пренели у 2010. годину израду регионалног плана за Тимочку Крајину, који је пред завршетком,

Регионални просторни план за Пчињску и Јабланичку област, врло значајан за развој региона јужне Србије, и друго.“

Који је данас кључни посао Агенције за просторно планирање?

То је свакако Просторни план Републике Србије, најважнији и најзначајнији документ за укупан развој Србије. Републичка агенција припрема и координира план, а ја сам руководиоца израде плана са пуном одговорношћу која из тога следи. Посао је у завршној фази, јер се ради убрзаним темпом због важности и хитности код имплементације новог Закона, али и уз много ентузијазма великог броја експерата који учествују у његовој припреми.

Када ће бити завршен Просторни план Србије, и због чега је он толико важан?

Доношење новог Просторног плана је важно да би општине и градови Србије до-

били одговарајући основ за своје планирање. Они без тог великог кровног документа не могу да планирају свој развој. Ово је према Уставу најзначајнији докуменат и ми ћемо га предати влади до краја фебруара. Овај план практично представља синтезу свих секторских стратегија које је Влада Републике донела до сада, а има их више од 40 - Стратегија развоја туризма, Стратегија развоја енергетике, Стратегија развоја пољопривреде и тако даље. Ми то синтетизујемо у једном документу који има три интегрисана кључна дела: економски развој, социјални развој и еколошко-физички развој Србије. Управо у интеграцији различитих области развоја и секторских приступа појединим проблемима и јесте смисао просторног плана, уз предлагање стратешких приоритета за саобраћај и капиталну инфраструктуру Србије.

Да ли је Просторни план Србије усаглашен са концептом децентрализације и регионализације Србије?

Кључни основ Плана чине регионализација и децентрализација Србије. Регионализацију Србије посматрамо као израз децентрализације, а регионе и области као нове статистичко-планске територијалне јединице преко којих држава треба да усмерава успешнији регионални развој. Радимо и доносимо просторни план на основу Закона и владине Уредбе која је утврдила границе седам региона Србије: АП Војводина, Град Београд, Источна Србија, Западна Србија, Централна Србија, Јужна Србија и Косово и Метохија. У тих седам региона има 29 области - сваки округ треба да постане област. Преко области и преко региона покушаћемо да остваримо пет кључних циљева развоја Србије. Први циљ је већа територијална кохезија Србије, односно елиминисање регионалне неравнотеже између развијених и неразвијених делова Србије. Следећи циљ је да се појача економска конкурентност регионалних целина Србије како би се (а) подстакло развој неразвијених и (б) даље омогућио развој развијених региона. Трећи циљ је да се заштити, унапреди и уреди животна средина у Србији, која има великих еколошких проблема због нечистоће. Ми у великој мери као стручна екипа подржавамо акцију Министарства која се зове „Очистимо Србију“, односно чишћење и еколошко уређење Србије без чега нема успешног економског развоја. Четврти циљ је заштита и уређење културне баштине која је веома значајна за идентитет како Србије, тако и њених регионалних целина. Идентитет једне територије је нешто на чему се

ДИВЉА ГРАДЊА КУЛТУРНО ЗЛО

Метастаза на ткиву територије Србије је бесправна градња. Колико год се о њој говорило, мислим да још увек не постоји развијена свест какав економски, културни, еколошки и социјални проблем она ствара. Локалне управе и медији још увек на то гледају са толеранцијом и беневоленцијом, више него са бригом шта ће бити са Србијом ако буде претворена у хаос од грађевина, од скупог развлачења инфраструктуре, уништеног земљишта, примитивног имиџа, социјалних поремећености, угрожене природе, угрожене културне и природне баштине. Све је угрожено бесправном градњом која је преплављива Србију, нарочито у деловима који су развијени - то су пре свега град Београд и други већи градови, али и рурално подручје. Нови закон покушава то да регулише, ми се надамо да ће успети, иако лично сматрам да би знатно веће и енергичније акције требало предузети од стране управе - државне, регионалне и локалне, али и од стране медија и културне јавности. Проблем бесправне градње је и морално питање али и питање односа грађана према држави и закону. Посебно наглашавам улогу медија који морају да дају беспоговорну подршку елиминацији и спречавању бесправне градње. Сваку подршку бесправном градитељу сматрам изразом корупције и демагогије. Бесправни градитељ је повлашћен, боље ће проћи него они који су градили са парам и папирима, што је чиста бесмислица и у правном, моралном и политичком погледу. Докле год се бесправна градња не прогласи културним и економским злом, ништа Србија неће ваљано постићи - сматра професор др Борислав Стојков.

заснива економски развој. Србија и њени региони могу да се препознају и афирмишу преко идентитета који се заснивају на три ствари, а то су: природа, културна добра и економски бренд. Пети циљ је просторна интеграција Србије са окружењем, што подразумева функционално повезивање Србије пре свега са земљама које је окружују. Ради тога смо успоставили контакте са Хрватском, Мађарском, Румунијом, Бугарском, Македонијом и Босном и Херцеговином. Ова сарадња може прерасти у институционални вид који ће омогућити пре свега развој неразвијених граничних делова Србије, јер су гранична подручја њени најнеразвијенији делови. Ових пет кључних циљева треба да помогну да се Србија боље и брже развија у будућности.

На који начин је организована Агенција за просторно планирање?

Да бисмо послове урадили квалитетно и ажурно, што влада од нас с правом и очекује, јер је реч о осетљивој теми за Републику Србију, ми смо организацију Агенције поставили тако да омогући ефикасност и квалитет припреме просторних планова, организује информатичку основу, обезбеди сталну едукацију планера и администрације у Србији, као и међународну сарадњу. Агенцију чини мали, али врло кохерентан колектив од 29 људи, који носи огроман посао уз прецизне обавезе да га савлада у релативно кратком року, квалитетно и правно утемељено.

Организација Агенције је увела и једну новину, коју сам предложио у сарадњи са Министарством за животну средину и просторно планирање, а то је децентрализација рада Агенције. Ми смо међу првим институцијама Србије која се де-

централизовала отварајући канцеларије у Новом Саду, Крагујевцу, Нишу, Ужицу и у Косовској Митровици. Циљ нам је да преко тих канцеларија приближимо наш рад људима у свим регионима Србије који су врло често готово одсечени од центра, а с друге стране да људе и њихове проблеме и аспирације приближимо нама и нашем послу. У сарадњи са регионалним центрима и канцеларијама које тамо постоје, покушавамо да подстакнемо активирање такозваног територијалног капитала у свим регионима Србије.

Има ли Агенција довољно стручњака за тако одговорне послове од националног значаја?

У организацији Агенције стручни капацитети су врло значајни. Овде су углавном ангажовани просторни планери, а свима од њих био сам професор, што ми чини част. То су млади врло квалификовани људи, а истовремено искусни, јер раде више година на овим пословима и добро су испекли занат и организацију рада. Поред просторних планера, ту су архитекти, економисти, правници, демографи - људи који проширују спектар, јер просторно планирање то захтева. Стручни капацитети Агенције су, по мом мишљењу, задовољавајући, али не и бројчано, с тим што, почевши од мене као директора, морамо бити у процесу перманентне едукације, јер се просторно планирање у Европи убрзано развија и ми морамо да идемо у корак са европским токовима. У томе већ постижемо значајне резултате радећи потпуно по европским моделима просторног планирања. Перманентно смо у контактима са свим канцеларијама у Европи и са њиховим школама, тако да у том погледу не заостајемо за Европом, >

што доказује и наше активно учешће у европским пројектима.

Који су текући послови тренутно актуелни у Агенцији?

Агенција има велике амбиције и у погледу унапређења методологије израде планова и у погледу покривености територије Србије плановима. Најпре, треба да се заврши Просторни план Србије и да се покрене израда регионалних просторних планова, како би Србија била покривена до 2012. године. У том смислу истичем изузетно добру сарадњу са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и грађевинарство и Покрајинским заводом за урбанизам око Регионалног плана АП Војводине али и око других планова које координирамо преко наше канцеларије у Новом Саду. То су просторни планови за коридоре магистрала М-24, М-21, М-19, просторни планови посебне намене за резервате природе Засавица, Царска бара, Ковиљско-петроварадински рит, Горње Подунавље, врло значајни за Војводину и за целу Србију.

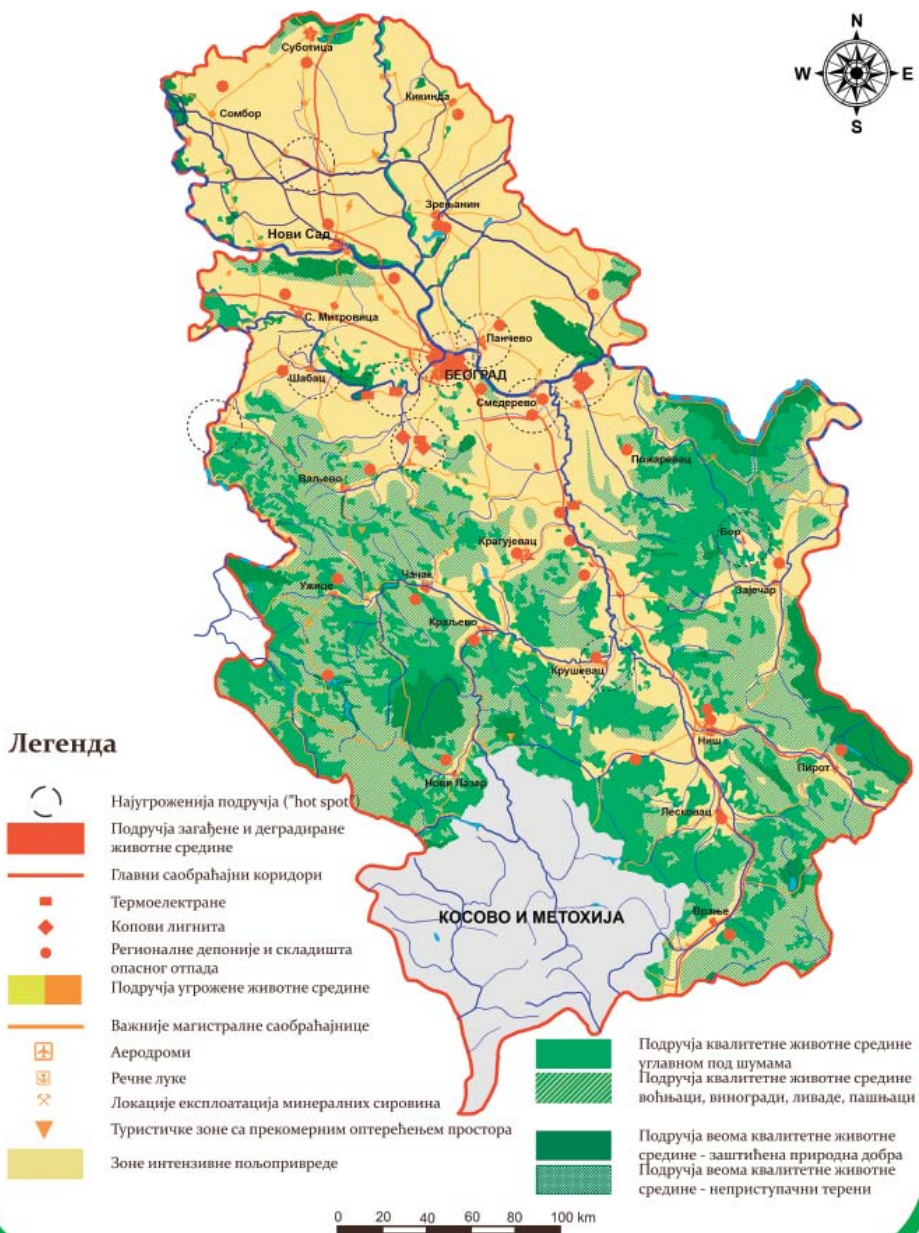
Како оцењујете сарадњу са регионима и општинама у Србији, а како са међународним организацијама?

Преко наше регионалне канцеларије у Крагујевцу покрећемо израду Регионалног просторног плана за регион Централна Србија. То је нови регион по новом Закону о регионалном развоју. Преко нишке канцеларије покрећемо израду Регионалног просторног плана за Пиротску, Понишавску и Топличку област, а преко Шапца и Ваљева покрећемо израду просторног плана Мачванско-колубарске области. Преко Смедерева, Пожаревца и Јагодине спремамо се да радимо просторни план Подунавске, Браничевске и Поморавске области. Преко канцеларије у Косовској Митровици намеравамо да помогнемо српским енклавама око просторног развоја и решавања бројних проблема са којима су оне суочене. У договору смо са УНДП који донира израду просторног плана за резерват природе Увац, који ми ускоро завршавамо, а договарамо се и око просторног плана за Златиборску област. То су велике површине у Србији које ће бити покривене регионалним и другим просторним плановима значајним за укупан развој Србије.

Када је реч о општинама, у сталном смо контакту са већином преко регионалних центара. Сарадња са ресорима Владе Републике Србије, пре свега са Министарством за животну средину и просторно планирање, али и са Министарством за економију и регионални развој, за инфраструктуру и

Стратегија просторног развоја Србије

ЗАШТИТА И УНАПРЕЂЕЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

другим ресорима, веома је добра што нам помаже код планске координације развојних сектора. Имамо сталне контакте са Републичким заводом за развој, Републичком геодетском управом, Републичким заводом за статистику, и другим заводима државног значаја. Са европским институцијама смо остварили веома значајне контакте, а пре свега са ЕСПОН, односно Опсерваторијом за просторно планирање Европе у Луксембургу где смо за сада придружени члан. Учествојемо у међународном пројекту око

Дунава, где наша Агенција има активно учешће. На крају, али не и најмање важно, желим да поменем и нашу сарадњу са научним институцијама у Србији и Европи. Сматрамо да просторно планирање као обухватна делатност не може да буде добро ако нема укључене све научне капацитете Србије и везе са европским научним институцијама. У складу са могућностима ми их укључујемо у просторне планове тако да у сваком плану имамо већи број научних радника, доктора наука, професора.